

قاچاق کالا و مجازات آن را بشناسیم

قاچاق کالا عبارت است از معامله و حمل و نقل کالای ممنوع که به صورت داخلی در دو نقطه از کشور و یا به صورت خارجی و بین مرزی در نقطه‌ای از داخل کشور و نقطه‌ای از خارج کشور واقع می‌شود که در هر دو صورت جرم بوده و مجرم براساس قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مجازات خواهد شد. معمولاً آثار فساد مالی و اجتماعی این جرم مستقیماً گریبان‌گیر جامعه نیست و پیامد بسیار ضعیفی بر اذهان عمومی به جای می‌گذارد؛ زیرا قاچاق کالا یک جرم فراملی است که مرزهای بین‌المللی را شکسته و اقتصاد جوامع را هدف قرار می‌دهد. در این مقاله قصد داریم با تعریف قاچاق کالا و بیان مصادیق و مجازات‌های آن، با این جرم بیشتر آشنا شویم.

تعریف قاچاق کالا

قاچاق واژه‌ای ترکی است که در لغت به معنای «کاری که پنهانی و با تردستی انجام شود» می‌باشد. در کتب حقوقی قاچاق این‌گونه تعریف شده است: «جابه‌جایی کالایی به جای دیگر؛ گاهی این دو نقطه مورد نظر در کشور است که به آن قاچاق داخلی و گاهی نقطه‌ای در داخل و نقطه‌ای در خارج از کشور است که به آن قاچاق خارجی گفته می‌شود.» اما قانون‌گذار در ماده ۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در خصوص تعریف قاچاق آورده است: «هرگونه فعل یا ترک فعلی که موجب نقض قوانین مربوط به واردات و یا صادرات کالا و ارز می‌شود» بنابراین چنانچه کالاهای ممنوع (کالاهایی که وارد و صادر کردن آن‌ها از نظر قانون ممنوع است) خرید و فروش یا نگهداری گردند، عمل قاچاق انجام گرفته و به شخصی که این عمل را انجام دهد، قاچاقچی گفته می‌شود. البته براساس ماده ۳۷۷ حمل‌کننده کالا کسی است که در ازای دستمزدی، کالا را جابه‌جا نماید. پس قانون فرد حمل‌کننده کالای قاچاق را نیز قاچاقچی دانسته و در اثر شناخت و دستگیری، مجازات قاچاق کالا را برای وی اعمال خواهد نمود.

اقسام کالا

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، برای واضح‌تر شدن موضوع، اقسام کالا را تعریف کرده است که به شرح زیر می‌باشد:

کالای ممنوع: کالایی که صدور یا ورود آن به موجب قانون ممنوع است. از جمله کالاهای ممنوع می‌توان به مشروبات الکلی، اموال تاریخی و فرهنگی، تجهیزات دریافت از ماهواره به صورت غیرمجاز، آلات و ابزار قمار و آثار سمعی و بصری مبتذل و مستهجن اشاره نمود.

کالای مجاز: کالایی که صدور یا ورود آن با رعایت تشریفات گمرکی و بانکی نیاز به کسب مجوز ندارد.

کالای مجاز مشروط: کالایی که صدور یا ورود آن علاوه بر انجام تشریفات گمرکی، حسب قانون نیازمند به کسب مجوز قبلی از یک یا چند مرجع ذی‌ربط قانونی است.

منظور از تشریفات که قانون بیان کرده است، اقداماتی است از قبیل تشریفات گمرکی و بانکی، دریافت مجوزهای لازم و ارائه به مراجع ذی‌ربط که صاحب کالا یا نماینده قانونی وی طبق قوانین و مقررات به منظور وارد یا خارج کردن کالا یا ارز باید انجام دهد.

مجازات قاچاق کالا

شخصی که مرتکب قاچاق کالای ممنوع شود یا کالای ممنوع قاچاق را نگهداری یا حمل کند یا بفروشد، علاوه بر ضبط کالا و وجوه حاصل از قاچاق کالای ممنوع، به شرح زیر مجازات می‌شود:

الف- در صورتی که ارزش کالا تا ده میلیون ریال باشد، به جزای نقدی معادل دو تا سه برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق.

ب- در صورتی که ارزش کالا از ده میلیون تا یکصد میلیون ریال باشد، به جزای نقدی معادل سه تا پنج برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق.

پ- در صورتی که ارزش کالا از یکصد میلیون تا یک میلیارد ریال باشد، به بیش از شش ماه تا دو سال حبس و به جزای نقدی معادل پنج تا هفت برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق.

ت- در صورتی که ارزش کالا بیش از یک میلیارد ریال باشد، به دو سال تا پنج سال حبس و به جزای نقدی معادل هفت تا ده برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق.

در مواردی که کالای قاچاق مکشوفه مشمول شرایط بندهای (پ) و (ت) گردد، وسیله نقلیه مورد استفاده در قاچاق کالای مزبوره در صورت وجود هر یک از شرایط زیر، ضبط می‌شود:

الف- وسیله نقلیه مورد استفاده، متعلق به شخص مرتکب قاچاق باشد؛

ب- با استناد به دلایل یا قرائن از جمله سابقه مرتکب و یا مالک وسیله نقلیه در امر قاچاق، ثابت شود که مالک وسیله نقلیه عامداً، آن را جهت استفاده برای حمل کالای قاچاق در اختیار مرتکب قرار داده است.

در غیر موارد فوق، وسیله نقلیه به مالک مسترد و معادل ارزش آن به جریمه نقدی مرتکب اضافه می‌شود.

اما شخصی که مرتکب قاچاق کالای مجاز و یا کالای مجاز مشروط شود، بر اساس قانون، علاوه بر ضبط کالا در قاچاق کالای مجاز، به جریمه نقدی یک تا دو برابر ارزش کالا و در قاچاق کالای مجاز مشروط، به جریمه نقدی معادل یک تا سه برابر ارزش کالا محکوم می‌شود. وسایل نقلیه مورد استفاده در حمل قاچاق کالای مجاز و مجاز مشروط نیز به شرح ماده ۲۰ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ضبط می‌گردد.

قاچاق سازمان‌یافته و حرفه‌ای

قاچاق سازمان‌یافته و حرفه‌ای جرمی است که با برنامه‌ریزی و هدایت گروهی و تقسیم کار توسط یک گروه نسبتاً منسجم متشکل از ۳ نفر یا بیشتر که برای ارتکاب جرم قاچاق تشکیل یا پس از تشکیل هدف آن برای ارتکاب جرم قاچاق منحرف شده است، صورت می‌گیرد. اگر قاچاق کالاهای ممنوع به نحو سازمان‌یافته ارتکاب یابد، مرتکب علاوه بر جزای نقدی (ماده

۲۲ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز)، به تحمل حبس (ماده ۲۸ قانون مذکور) هم محکوم می‌شود. کسانی که در ارتکاب جرایم ماده ۲۸ نقش سازماندهی، هدایت و یا سردستگی گروه سازمان‌یافته را بر عهده دارند، به حداکثر مجازات‌های مقرر در این ماده محکوم خواهند شد. اگر قاچاق کالا و ارز (چه انفرادی و چه توسط گروه سازمان‌یافته) به قصد مقابله با نظام، با علم به مؤثر بودن، صورت بگیرد و موجب اختلال گسترده در نظام اقتصادی کشور شود، مشمول قانون مجازات اخلاص‌گران در نظام اقتصادی کشور می‌شود. اما اگر مرتکب جرائم قاچاق کالا و ارز با علم و عمد، سود حاصل از این جرائم را به طور مستقیم یا غیرمستقیم برای تأمین مالی تروریسم، اقدام علیه امنیت ملی و تقویت گروه‌های معاند با نظام اختصاص داده یا هزینه کرده باشد، علاوه بر مجازات‌های مقرر در این قانون، حسب مورد به مجازات محارب یا مفسد فی الارض محکوم می‌شود. قاچاقچیان حرفه‌ای، علاوه بر ضبط کالا یا ارز قاچاق، به حداکثر جزای نقدی و تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیری و مجازات‌های حبس محکوم خواهند شد.

کلمات کلیدی: قاچاق کالا، قانون قاچاق کالا و ارز، مجازات قاچاق کالا، کالاهای مجاز، کالاهای ممنوع.